

Liidu õiguse kohaselt ei pea liikmesriigid andma humanitaarviisat isikutele, kes soovivad saabuda nende territooriumile kavatsusega taotleda varjupaika, kuid neil on vabadus anda see viisa oma siseriikliku õiguse alusel

Liidu õigus kehtestab üksnes menetlused ja tingimused viisade andmiseks liikmesriikide territooriumi läbimiseks transiidi eesmärgil või kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil kestusega kuni 90 päeva

Aleppos (Süüria) elav Süüria abielupaar ja nende kolm väikelast esitasid 12. oktoobril 2016 viisataotlused Belgia saatkonnas Beirutis (Liibanon), pöördudes järgmisel päeval Süüriasse tagasi. Taotlused olid esitatud piiratud territoriaalse kehtivusega viisa saamiseks EL viisaeeskirja¹ alusel, et võimaldada sellel perekonnal lahkuda sissepiiratud Aleppo linnast varjupaigataotluse esitamiseks Belgias. Üks abikaasadest avaldab muu hulgas, et terroristlik rühmitus oli ta röövunud, teda peksnud ja piinanud, enne kui ta lõpuks lunaraha vastu vabaks lasi. Nad rõhutavad eeskätt julgeolekuolukorra halvenemist Süürias üldiselt ja konkreetsemalt Aleppos, ning samuti asjaolu, et õigeusklike kristlastena on neil karta tagakiusamist nende usuliste veendumuste tõttu.

Belgia välismaalaste amet jättis need taotlused 18. oktoobril 2016 rahuldamata. Ta on seisukohal, et kõnesoleval Süüria perekonnal, kes taotleb piiratud territoriaalse kehtivusega viisat selleks, et esitada varjupaigataotlus Belgias, on ilmselgelt kavatsus viibida Belgias kauem kui 90 päeva, see aga on vastuolus EL viisaeeskirjaga. Nimetatud amet toonitab veel, et lubada anda sellele perekonnale sissesõiduviisa, et nad saaks esitada varjupaigataotluse Belgias, tähendaks võimaldada neil esitada varjupaigataotlus diplomaatilises esinduses.

Süüria perekond vaidlustas keelduva otsuse välismaalaste küsimustes pädevas Belgia halduskohtus. See perekond väidab, et EL põhiõiguste harta ja Euroopa inimõiguste konventsioon (EIÖK) panevad liikmesriikidele positiivse kohustuse tagada varjupaigaõigus. Nende hinnangul on rahvusvahelise kaitse andmine ainus viis, kuidas vältida piinamise keelu rikkumise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise ohtu². Neil asjaoludel otsustas välismaalaste küsimustes pädev Belgia halduskohtus pöörduda kiireloomuliselt Euroopa Kohtusse. Nimetatud halduskohus juhib muu hulgas tähelepanu sellele, et viisaeeskirjas on ette nähtud, et viisa väljastatakse juhul, kui liikmesriik „peab“ seda vajalikuks, et täita rahvusvahelisi kohustusi, see aga tekitab küsimusi liikmeriikidele selles küsimuses jäetud kaalutlusruumi ulatuse kohta.

Tänases kohtuotsuses märgib Euroopa Kohus kõigepealt, et viisaeeskiri võeti vastu EÜ asutamislepingu sätte alusel³, mille kohaselt Euroopa Liidu Nõukogu kehtestab meetmed viisade kohta kuni kolmekuulise kavatsatud viibimise puhuks. Seetõttu on viisaeeskirjas ette nähtud menetlused ja tingimused viisade andmiseks, mis võimaldavad läbida liikmesriikide territooriumi transiidi eesmärgil või on kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil kestusega kuni 90 päeva mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul. Süüria perekond esitas aga viisataotlused humanitaarsetel põhjustel, eesmärgiga taotleda Belgias varjupaika ning seega saada elamisloa, mille kehtivusaeg ei oleks piiratud 90 päevaga.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (ELT 2009, L 243, lk 1), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrusega (EL) nr 610/2013 (ELT 2013, L 182, lk 1).

² EIÖK artikkel 3 ja harta artikkel 4.

³ EÜ asutamislepingu artikli 62 punkti 2 alapunkt a ja alapunkti b punkt ii (nüüd ELTL artikkel 77).

Sellest järeldub, et kuigi formaalselt esitati need taotlused viisaeeskirja alusel, ei kuulu need selle eeskirja kohaldamisalasse.

Euroopa Kohus selgitab lisaks, et tänase päeva seisuga ei ole liidu seadusandja vastu võtnud ühtegi õigusakti liikmesriikide poolt kolmandate riikide kodanikele humanitaarkaalutlustel pikaajaliste viisade või elamislubade väljastamise kohta. **Seetõttu kuuluvad Süüria perekonna taotlused üksnes siseriikliku õiguse kohaldamisalasse.**

Kuna liidu õigus kõnealust olukorda ei reguleeri, ei ole sellele kohaldatavad ka harta sätted.

Euroopa Kohus täpsustab veel, et Süüria perekonna olukorda ei iseloomusta mitte kahtluse esinemine nende kavatsuses lahkuda liikmesriikide territooriumilt enne viisa kehtivusaja lõppu, vaid taotlus, mille eesmärk erineb lühiajalise viisa eesmärgist.

Kui kolmanda riigi kodanikel võimaldataks esitada viisataotlusi eesmärgiga saada rahvusvaheline kaitse enda valitud liikmesriigis, läheks see Euroopa Kohtu hinnangul vastuollu liidu loodud süsteemiga, mille abil määratakse kindlaks rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik⁴.

Euroopa Kohus järeldab, et piiratud territoriaalse kehtivusega viisa taotlus, mille kolmanda riigi kodanik on humanitaarsetel kaalutlustel esitanud vastuvõtva liikmesriigi välisesindusele kolmanda riigi territooriumil, eesmärgiga esitada sellesse liikmesriiki saabumisel rahvusvahelise kaitse taotlus ja seega viibida nimetatud liikmesriigis kauem kui 90 päeva 180-päevase ajavahemiku jooksul, ei kuulu selle eeskirja kohaldamisalasse, vaid käesoleval hetkel kehtiva liidu õiguse kohaselt kuulub see üksnes siseriikliku õiguse kohaldamisalasse.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda siseriiklikku kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on siseriikliku kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele siseriiklikele kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamise pildid on kättesaadavad agentuuri [Europe by Satellite](#) kaudu ☎ (+32) 2 2964106

⁴ 17 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 180, L 31, lk 31).